

RIKSANTIKVAREN

Postboks 1483 Vika
0116 OSLOVår referanse: 2025/34-6
Ingebjørg Kopperud Eidhammer
Telefon: 92436349
E-post: ingebjorg.eidhammer@tekniskmuseum.no
Deres referanse: 2025/1130
Oslo, 13.06.2025

Høring av forslag til bevaringsstrategi for næringer og industriers kulturmiljø

Norsk Teknisk Museum forvalter store samlinger knyttet til industri, teknologi, naturvitenskap og medisin. Museet har gjennom årene gjort et betydelig arbeid med industridokumentasjon. I dag leder museet det nasjonale museumsnettverket for teknologi- og industrihistorie. Nettverket har som målsetting å styrke samarbeid og faglig utveksling mellom norske museer og andre institusjoner som arbeider med teknologi- og industrihistorie. En viktig oppgave i nettverket er å dokumentere hvordan teknologi og industri stadig endrer seg i samfunnet.

Norsk Teknisk Museum har lest Riksantikvarens forslag til bevaringsstrategi for næringer og industriers kulturmiljø med interesse. Museet har deltatt underveis i prosessen og har derfor få innspill. Imidlertid har vi noen bemerkninger.

Innsatsområder s. 8-9

Riksantikvaren vektlegger fire innsatsområder som går på tvers av bevaringsstrategien.

- bevaring og bruk
- kunnskap og kompetanse
- opplevelse og engasjement
- urfolk og nasjonale minoriteter

Her vil Norsk Teknisk Museum vektlegge viktigheten av dokumentasjon. Industridokumentasjon berører alle feltene ovenfor og vil kunne gi detaljert innsikt i historien, funksjonen og betydningen av industrimiljøet. Det kan inkludere bygningers opprinnelige bruk, teknologisk utvikling, produksjonsprosesser og arbeidsliv. Uten dokumentasjon risikerer man miste verdifull historie om industrien og næringen som forandres.

Flere steder i bevaringsstrategien er dokumentasjon godt beskrevet. Norsk Teknisk Museum vil likevel understreke museenes viktige rolle i kunnskaps- og dokumentasjonsarbeidet, både når det gjelder fysisk

bevaring og forvaltning av bedrifts- og industriarkiv, gjenstander og bildesamlinger. Det er derfor viktig at det videre arbeidet har et bredt perspektiv som inkluderer alle sektorer som bidrar til bevarings- og dokumentasjonsinnsatsen. Dette er særlig relevant når det gjelder registrering av aktivitet og utvikling av tiltak som kan styrke arbeidet på kunnskaps- og dokumentasjonsfeltet.

- bevaring og bruk

Industridokumentasjon sikrer at kunnskapen om tidligere produksjonsformer, bygninger, teknologier, arbeidsliv og industrikulturer ikke går tapt. Dokumentasjonen legger også grunnlag for videre bruk – enten gjennom bevaring av kulturminner, museal formidling, eller gjenbruk av industrianlegg.

- kunnskap og kompetanse

Industrien har formet samfunnsutviklingen og arbeidslivet. Dokumentasjon vil kunne gi innsikt i teknologisk utvikling, samfunnsendringer og lokal nærings- og industrihistorie. Dette er verdifullt for forskning, formidling og undervisning. Spesielt vil dokumentasjon være relevant i møte med nye miljøkrav hvor historisk erfaring kan være avgjørende.

- opplevelse og engasjement

Kunnskap fra dokumentasjon om bygninger, arkitektur, arbeidsliv og industriprosesser kan bidra til å skape identitet, tilhørighet og engasjement – særlig i lokalsamfunn der industrien har hatt stor betydning.

- urfolk og nasjonale minoriteter

Industridokumentasjon kan bidra til å synliggjøre industrialiseringens betydning for urfolk og nasjonale minoriteter, og hvordan disse gruppene både positivt og negativt har blitt berørt og deltatt i industrialiseringen.

Beredskap

Riksantikvaren var til stede på seminaret til Nettverk for teknologi- og industrihistorie i Ålesund i 4.-5.juni 2025. Der ble beredskap løftet fram som et viktig punkt etter riksantikvarens presentasjon. Museet har merket seg innspillet og ber Riksantikvaren vurdere om det bør tas inn i strategien.

Bevaringsstrategi for bygder og byers kulturmiljø

Museet har også lest Bevaringsstrategi for bygder og byers kulturmiljø og særlig sett den i sammenheng med den beslektede Bevaringsstrategi for næringers og industriers kulturmiljø.

Vi viser til innspill sendt som separat svar til høringen av forslag til Bevaringsstrategi for bygder og byers kulturmiljø, og vil i den forbindelse vil vi bemerke følgende:

Til deltema 1, Stedets identitet og særpreg, vil vi bemerke at «Næringsutvikling» og «arbeidsplasser» nevnes i denne planen kun som trusler mot «stedenes spesielle karakter» (s.38) eller noe som medfører at «bygninger blir revet» (s.39). Vi vil minne om at næringsutvikling og arbeidsplasser i høyeste grad også har medvirket og fortsatt medvirker til steders identitet og særpreg, både i utgangspunktet og i en dynamisk tettstedsutvikling. Utfordringen ligger i å også bevare denne historiske og dynamiske dimensjonen i den videre utviklingen. Vi savner her en eksplisitt kobling til Bevaringsstrategi for næringers og industriers kulturmiljø, hvor slike dimensjoner er tydeligere ivaretatt.

Til deltema 2, Der vi møtes, vil vi bemerke at når en så viktig hovedaktivitet og driver i tettstedsutvikling som *arbeid* er utelatt, bør det kommenteres eksplisitt, gjerne med koblinger til de tilgrensende bevaringsstrategiene. Det vil likevel bare dekke deler av arbeidslivet, for eksempel næringsliv og industri. Offentlig administrasjon (i tillegg til rådhus), forskning og utdanning (i tillegg til skole), helsevesen, brannstasjoner, politi- retts- og kriminalomsorgsinstitusjoner, militære og andre institusjoner bør nevnes tydeligere i denne strategien. Det kan gjøres ved å inkludere arbeidsplasser i deltemaet «Der vi møtes», i tillegg til de temaene som nevnes her med en hovedtyngde på fritid. Muligens kunne det også båret et eget deltema, for eksempel «Der vi jobber». Arbeid og arbeidsplasser bør i det minste omtales eksplisitt som områder som er nedprioritert i denne strategien, eller dekkes av andre strategier.

Med vennlig hilsen

Frode Weium

Avdelingsleder

Ingebjørg Kopperud Eidhammer

Konservator

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer